

REDACTIONEEL GEDEELTE

J. J. BACKER DIRKS †

Op 18 Juli j.l. is na een ziekbed van enkele weken overleden collega J. J. Backer Dirks, in de leeftijd van 69 jaar.

Er zullen weinigen zijn, zelfs onder de jongere en jongste generatie, die hem niet persoonlijk hebben leren kennen en uit eigen ervaring kunnen weten, welke bijzondere persoonlijkheid met zijn onvoorziene heengaan aan de tandheelkundige gemeenschap is ontvallen.

Ook de zeer grote belangstelling bij de ter aardebestelling, onder aanwezigheid van velen uit andere kringen, bracht zichtbaar tot uiting welke plaats Backer Dirks in de gevoelens en waardering alom had ingenomen.

Het kan na wat een jaar geleden te dezer plaatse, naar aanleiding van zijn 40-jarige beroepswerkzaamheid, omtrent zijn activiteiten in en buiten de tandheelkunde, door Edel in het licht gesteld is, niet de bedoeling zijn wederom over zijn levensloop en bijzondere verdiensten verslag te doen. Er is echter één zijde aan zijn tandheelkundige ambities, welke niettemin verdient hier te worden gememoreerd, omdat zij mede de verklaring bevat voor het grote persoonlijke gezag dat ook buiten de kring van vakgenoten zijn deel was geworden.

Stammend uit een tijd, waarin het technisch-curatieve karakter der tandheelkunde alle wetenschappelijke aandacht voor zich opeiste, was zijn belangstelling al spoedig gericht op wat pas veel later tot de gemoeieren zou gaan spreken: de preventie.

In de jaren 1932—1938 leggen een reeks publicaties van zijn hand getuigenis af, hoezeer het vraagstuk der vatbaarheid voor tandbederf, deszelfs oorzaken en de vermindering daarvan zijn gedachten bezig hielden. Met name de dierexperimenten van de echtgenote van de bekende Engelse physioloog Prof. Mellanby hadden hem daartoe geïnspireerd en aan zijn denken richting gegeven. Een tandarts is uit hoofde van zijn dagelijkse werk tot daadwerkelijke toepassingen geneigd en zo voelde Backer Dirks zich geroepen tot organisatorische propaganda voor sociale gebitsverzorging als vroegtijdige maatregel, o.m. ten behoeve van het jonge, schoolgaande kind. Aan zijn stuwkracht is het voor een belangrijk deel te danken dat de in de crisisstorm der dertiger jaren gesneuvelde schooltandverzorgingsdiensten geleidelijk weer in ere werden hersteld en uitgebreid, niet het minst door verbetering der gebits-hygiënische inzichten bij de desbetreffende overheidsinstanties. In zijn latere hoedanigheid van directeur der schooltandverzorging werd hem de gelegenheid geboden dit sociaal-hygiënische instituut tot bloei te brengen, ondanks de weerstanden die daarbij te overwinnen waren.

De successen, die hij daarbij heeft weten te bereiken, waren voor een goed deel een gevolg van zijn bijzondere persoonlijkheid, de gave die hij bezat om speciaal de sfeer te scheppen, waarin moeilijkheden tot verteer-

bare proporties konden worden teruggebracht. De gave om olie te storten op de golven was een der middelen. Dit was niet zozeer een tactiek langs de weg van verstandelijke overweging opgebouwd, maar een natuurlijke uiting van zijn ontwapenende manier om met de medemens te verkeren. Hierin school voor een groot deel zijn kracht. Het was, gelijk gezegd, niet aangeleerd maar vloeiende voort uit zijn vergenoegde aard, zijn algehele humane visie en nimmer aflatende gevoel voor humor, welke hem er steeds van weerhielden een scherp oordeel te vellen. Zo is het te verklaren, dat hij jarenlang functies heeft bekleed zonder vijanden maar wel veel vrienden te maken in en buiten zijn beroep. Als een speciale vorm moet ook gezien worden zijn veeljarige functie als penningmeester van het Steunorgaan, welke hij bij voortduring op de meest discrete wijze heeft vervuld en waarbij niettemin financieel beleid een eerste voorwaarde was.

In velerlei relaties heeft hij zijn bijzondere gaven in dienst gesteld van de tandheelkunde en steeds kenmerkte hij zich door de toewijding waarmee de eens aanvaarde taak bij voortduring werd vervuld. In dat opzicht heeft hij uit eigen aandrang steeds meer gegeven dan waarop mocht worden gerekend. Zijn grote hang naar het gezelligheidsverkeer, die hem zich ook temidden van studenten volmaakt thuis deed gevoelen, heeft nimmer afbreuk gedaan aan de ernst, waarmee hij de zaken, waarvoor men was bijeengekomen, behartigde. Zijn kwinkslagen en de humoristische vorm waarin hij vaak zijn visie ten beste gaf, maakte hem steeds tot een bij uitstek gewaardeerd lid van de vele colleges, waaraan hij tot het laatst zijn beste krachten heeft gegeven.

De gedachte, zijn opwekkende aanwezigheid voortaan te moeten missen, zal voor velen onzer moeilijk te aanvaarden zijn.

Met name zal dit het geval zijn in het Ned. Tandh. Genootschap, welks voorzitter hij was van 1938—1947 en dat hem tot erelid benoemde. Ook voor het Algemeen Bestuur van de Stichting Tijdschrift voor Tandheelkunde, waarin hij vele jaren zitting had en waarvan hij vanaf 1947 als voorzitter optrad, is zijn heengaan een zeer gevoelige slag.

Het is welhaast onvoorstelbaar, dat men deze zeer bijzondere mens met zijn onnavolgbare gave om ernst en luim onder alle omstandigheden te combineren, wat aan zijn optreden zulk een charme gaf, niet meer zal mogen ontmoeten. Zijn werk zal worden voortgezet, maar in onze harten laat zijn heengaan een pijnlijke leegte achter.

Redactie